

Mededeling

PB99-265
15 oktober 1999
14.30 uur

Dit is een gezamenlijke mededeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Ministerie van Justitie over het uitbrengen van een publicatie over criminaliteit en rechtshandhaving. Gezien het brede karakter van het rapport is het mogelijk dat over sommige onderwerpen reeds eerder is gepubliceerd danwel gegevens naar buiten zijn gebracht.

Samenwerking WODC en CBS in publicatie 'Criminaliteit en rechtshandhaving 1999'

Het is relatief een kleine groep van jongeren en volwassenen die door de jaren heen een groot aantal geweldsdelicten pleegt. Vooral het aantal minderjarigen dat verdacht wordt van een geweldsdelict neemt toe. Jeugdige verdachten zijn vaak betrokken bij openbare geweldpleging tegen personen. Jongeren zijn ook vaker slachtoffer van geweldsmisdrijven. Jeugdige daders worden eerder maar ook strenger gestraft. De rechter legt daarbij meer taakstraffen op. Criminaliteit kost de samenleving 20 miljard gulden, iets meer dan 1 300 gulden per hoofd van de Nederlandse bevolking in 1998. Internationaal gezien vertoont de criminaliteit in Nederland dezelfde ontwikkeling als in andere landen. Dit zijn enkele bevindingen uit het vandaag verschenen rapport 'Criminaliteit en rechtshandhaving 1999'. Deze publicatie is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In het rapport worden de diverse statistieken over de strafrechtspleging bij elkaar gebracht. Het bevat een beschrijving van trends en ontwikkelingen op het terrein van de criminaliteit en de reactie van de samenleving daarop.

CBS-Persdienst

Postbus 4000
2270 JM Voorburg
tel. (070) 337 58 16
fax (070) 337 59 71
E-mail:
persdienst@cbs.nl

Het CBS
is een dienst van
het Ministerie van
Economische Zaken

Vooral geregistreeerde jeugdcriminaliteit neemt toe

Uit de CBS-gegevens over de geregistreeerde jeugdcriminaliteit blijkt dat het aantal minderjarige verdachten de laatste jaren flink is toegenomen, met name bij geweldsmisdrijven. Tussen 1994 en 1998 is het aantal jongens dat geweld heeft gepleegd met circa 50% toegenomen. Dit is voor een deel toe te schrijven aan de extra aandacht van politie en justitie. Het aantal meerderjarigen verdacht van een geweldsdelict is in de jaren negentig eveneens gestegen, in 1996 ten opzichte van 1990 met rond de 20%.

Verder blijkt uit WODC-onderzoek gebaseerd op het herkenningssysteem (HKS) van de politie dat een kleine kern gewelddaders (16%) door de jaren heen meer dan de helft van alle geregistreerde delicten gepleegd heeft. Ook blijkt dat jeugdigen vaker betrokken zijn bij openbare geweldpleging tegen personen.

Jongeren en inwoners van grotere steden vaker slachtoffer van veel voorkomende criminaliteit

Er zijn duidelijke verschillen in slachtofferschap tussen bevolkingsgroepen. Leeftijd speelt een belangrijke rol: veel meer jongeren dan ouderen worden slachtoffer van veel voorkomende criminaliteit. Volgens de CBS-enquêtes is het percentage slachtoffers van geweldsdelicten onder 15-24 jarigen tien maal zo hoog als onder 65-plussers. Veel voorkomende criminaliteit is voorts meer een stedelijk dan een plattelandsprobleem. In zeer verstedelijkte gemeenten wordt meer dan een op de drie inwoners slachtoffer. In weinig of niet verstedelijkte gemeenten is dit een op de vijf inwoners.

Jeugdigen eerder en strenger gestraft door de rechter

Uit de ontwikkeling van het aantal door de rechter afgedane strafzaken van minderjarigen over de periode 1994 –1997 blijkt dat jeugdigen eerder maar ook strenger worden gestraft. Er is sprake van een toename in het aantal opgelegde korte vrijheidsstraffen van 1 maand en het aantal opgelegde vrijheidstraffen met een duur van 6 maanden en langer. Het aantal bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten is van 1994 -1997 met 13% toegenomen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename van geweldsmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde. Het aantal ten uitvoer gelegde taakstraffen is bij minderjarigen met 146% gestegen en bij meerderjarigen met 33%. Het aantal Halt-verwijzingen is gegroeid met 51%.

Kosten criminaliteit: ruim 20 miljard gulden

De kosten van het strafrechtelijke apparaat zijn de laatste jaren fors gestegen: volgens berekeningen van het WODC is dit van bijna 7,5 miljard gulden in 1994 opgelopen tot ruim 9,5 miljard gulden in 1998. Het gaat dan om het brede terrein van preventie, opsporing, vervolging en berechting tot en met de tenuitvoerlegging van straffen zoals in de gevangenis en fase van de nazorg (o.a. reclassering). De overige maatschappelijke kosten hebben onder meer betrekking op preventie door het bedrijfsleven, kosten van criminaliteit voor gezinshuishoudingen en fraude. Deze raming van het WODC komt uit op zo'n 11 miljard gulden. De totale financiële last voor de samenleving komt daarmee op ruim 20 miljard gulden, iets meer dan 1 300 gulden per hoofd van de Nederlandse bevolking in 1998.

Ontwikkeling criminaliteit Nederland in internationaal perspectief

Op het niveau van de geregistreerde criminaliteit neemt Nederland de laatste jaren geen uitzonderingspositie (meer) in. Een actuele trend zoals de geleidelijke toename van de geweldscriminaliteit, is dan ook een fenomeen van algemenere – West-Europese – orde. Wel komen er voor Nederland hoge cijfers uit de internationale slachtofferenquêtes. Bij nadere beschouwing blijkt dit hoofdzakelijk te gaan om het relatief vaak voorkomen van fietsendiefstal en vandalisme aan auto's. Ook het strafklimaat is niet meer zo mild als voorheen. In tegenstelling tot de meeste andere Europese landen stijgen het aantal en de lengte van vrijheidsstraffen in Nederland.

Technische toelichting

De publicatie is de eerste in een jaarlijkse reeks, en kan als opvolger worden gezien van eerdere justitiepublicaties zoals 'Criminaliteitsbeeld van Nederland' en 'Criminaliteit en Handhaving'. Voorts zal het rapport ten dele de CBS-publicaties 'Veelvoorkomende criminaliteit', 'Criminaliteit en Strafrechtspleging' en het 'Kwartaalbericht Rechtsbescherming en veiligheid' vervangen.

De ontwikkeling van de criminaliteit en de rechtshandhaving wordt in beginsel voor een lange (1960-1998) en een korte recente periode (1994-1998) beschreven. De lange termijn beschrijving plaatst de ontwikkeling van de criminaliteit in historisch perspectief. In de beschrijving van de korte periode wordt dieper ingegaan op de verschillende misdrijfcategorieën en de uiteenlopende vormen van strafrechtelijke afdoening. Naast het terugkerende thema jeugd, worden voor de periode 1994-1998 twee bijzondere thema's belicht: geweld en de grote-stedenproblematiek.

Gedetailleerd cijfermateriaal is opgenomen in een aparte tabellenbijlage. Tevens wordt in een bijlage afzonderlijk aandacht besteed aan alle in de publicatie gebruikte bronnen. Hiermede fungeert het rapport als naslagwerk, een vademecum voor eenieder die geïnteresseerd is in en op de hoogte wil blijven van de laatste stand van zaken binnen de strafrechtspleging.

Noot voor de redactie

Voor achtergrondinformatie over dit onderwerp kunt u contact opnemen met: het CBS, drs. F.W.M. Huls tel. (070) 337 56 67 of met het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie, drs. M.M. Schreuders tel. (070) 370 68 36. Overige informatie kunt u verkrijgen bij de persdienst van het CBS, tel. (070) 337 58 16 of bij de afdeling Voorlichting van het ministerie van Justitie, tel. (070) 370 73 45.

De publicatie kunt u schriftelijk bestellen bij
Infodesk WODC, Kamer H 1418
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Fax: 070-3707948
E-mail: infodesk@wodc.minjust.nl
Prijs: f 40,- incl. verzendkosten